

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

6. De Clerico Ægrotante vel Debilitato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

TITULUS VI.
De Clerico agrotante vel debilitato.

S U M M A R I A.

1. Beneficiatus agrotans non cogitur beneficium dimittere, sed datur ei coadjutor.
2. Coadjutorem dare Episcopis vel alijs ad quem pertineat?
3. Coadjutor unde dandus?
4. Coadjutoris potestas.
5. Coadjutori an debeatur illa precedentia, quae principali?
6. Coadjutor an teneatur deservire in divinis, casu quo ipse principalis non teneatur?
7. Coadjutor cum futura successione datur tantum à S. Pontifice.
8. Coadjutori an detur successio, si priusquam officium gesserit, principalis fuerit mortuus?
9. Coadjutoris Officium quando finitur?

T Raditur in hoc titulo, quòd Clerici beneficiati in beneficiis canonicè instituti, seu ut Practici loquuntur, *investiti*, si contingat eos in gravem & etiam perpetuam infirmitatem incidere, aut ad nimiam senectutem devenire, non propterea debeant, vel possint compelli, ut beneficium dimittant, *ne afflictis addatur afflictio*, sed potius si officio suo præesse non valeant, dandus sit ipsis *Coadjutor*, eique de redditibus Ecclesiae congrua sustentatio assignanda. *c. 3. & seqq. h. t.*

2 Dare autem Coadjutorem Episcopis, eorumque superioribus regulariter ad Sum. Pontificem pertinet, nisi locus esset à Civitate Romana valde remotus; tunc enim, ne interim, dum Coadjutor Romæ petitur, Ecclesiae dispendium patiantur, posset ipse Episcopus agrotus, vel aliàs ab executione sui officij impeditus cum consensu majoris partis Capituli sibi facere unum vel duos Coadjutores, & si Episcopus mentis inops foret, posset hoc solum Capitulum, vel duæ

ipius partes. *c. un. h. t. in 6.* Quòd si tantum Episcopus ad regendum inhabilis nullum assumere Coadjutorem, aut contentum Capituli requirere, vel à Capitulo legitime constitutum acceptare, nihil aliud per Capitulum attendendum foret, quam ut ad Pontificem ea res notificaretur, ab eodem sententia expectaretur. *dist. c. un. s. si autem*

Inferioribus Clericis ab Episcopo coadjutor. *c. 1. 3. & fin. h. t. & in C. Trid. s. ff. 21. de Reform. c. 6. decretalis quod illiteratis & imperitis Parochiis, si as honestæ vitæ sint, Episcopi etiam *quam Sedis Apostolica delegati* causas res aut Vicarios pro tempore deputare, remque fructuum eisdem pro sufficienti étu assignare, vel aliter providere, quacunque appellatione & exemptione mota.*

Sed quid, si beneficium non habet, sed rebus, ut exinde possit beneficiatus grotus, vel aliàs impeditus & firmus sustentari? Sunt, qui putent, per alimenta danda esse coadjutori tantum parario, qui dignus sit mercede sua, beneficium nihil administranti. Verum inhumanum videtur, beneficium tantum in alimentis negligi, quibus jam indiget, & ad quæ ex titulo sui beneficii atque investitura jus habet, addenda afflictionem contra *c. 1. & c. ex parte DD. ad c. 3. h. tit. n. 4.* si beneficium Parochiale, parochianos compelli possunt in subsidium coadjutori de alimentis provideant: quia Parochiani ex persona coadjutoris utilitatem spirituales in administratione Sacramentorum percipiunt. Si beneficium fuerit simplex, habens aliquam administrationem vel obligationem, quæ ab aegrotato peragi non potest, ob quam opus sit coadjutore: ex illius

vere Episcopum succurrere coadjutori per
 collationem alterius beneficii, vel pen-
 sionem ex alio beneficio assignationem, nam ex
 tali causa pensiones per Episcopum con-
 cipi posse *precedenti titulo* diximus. At-
 tendendum in Ecclesia parochiali,
 Parochiani sint inopes, vel sine magna
 difficultate ad nova onera pro coadjutore
 petendum vel adigi non valeant, idque non
 debere insinuat. *Trid. d. cap. 6.* dum in
 alterum Episcopi reponit, an coadjutori
 per assignationem fructuum, *vel aliter*
 providendum sit.

Ceterum si non specialiter per superio-
 rem coadjutoris potestas limitetur, habebit
 regulariter eandem potestatem, quam ipse
 principalis, ita tamen ut ab omni alienatio-
 ne bonorum sive ad principalem ipsum, sive
 ad Ecclesiam spectantium prorsus abstinere
 debeat. Illud quoque in coadjutore Episco-
 pi constitutum est, ut vel ipsi Episcopo æ-
 grotanti, si sanæ mentis fuerit, ac Capitulo
 eius, vel successori Episcopo, si prius factum
 non sit, administrationis suæ plenam ratio-
 nem reddere teneatur. *d. c. un. §. præsent.*
l. iii. in 6.

Numquid autem coadjutori in Ecclesia,
 Capitulo, aliusve locis eadem sedes & præ-
 rogativa competet, quæ Principali? Disting-
 uantur DD. inter Coadjutorem Dignitatis,
 & Coadjutorem Canonici: Coadjutori
 Dignitatis, nimirum Episcopi vel alterius
 Prælati dignitatem habentis, eandem sedem
 & præcedentiam assignant, quæ competit
 suo Principali, cuius personam repræsentat.
 Coadjutori vero Canonici ultimum locum
 post omnes Canonicos in Personâ præsentem
 asserunt, eò quod licet hic Coadjutor etiam
 repræsentet personam sui Principalis,
 tamen semper magis fulgere censeatur, qui
 proprius, quam qui alienis radiis. Et cum ista
 ratio etiam circa Dignitates procedat, ideo
 alij DD. prælatam doctrinam ita interpre-

tantur, ut Coadjutori Dignitatis eandem
 quidem sedem tribuant, quam habet Prin-
 cipalis, si sit confensus vel concurrentia cum
 alijs inferioris conditionis, vel certè cum
 alijs Coadjutoribus, Vicariis vel procurato-
 ribus; non autem si concurrat cum alijs Præ-
 latis suo Principali in dignitate æqualibus,
 & qui in personâ comparent; tunc enim li-
 cet forsitan Principalis ob antiquiorem pro-
 motionem, speciale privilegium, vel con-
 suetudinem haberet præ alijs præcedentiam,
 eadem tamen Coadjutori non competeret.
 Vid. *Garc. de Benefic. p. 4. cap. 5. an. 65. &*
Decisio Rotæ apud eundem sub n. 148. ubi
 etiam de clausulâ illâ, quâ coadjutoria cum
 omnibus prærogativis Principali ratione
 Canonicius competentibus conceditur, &
 declaratur, eam non relevare, quòd præce-
 dentia non competat præcisè ratione Cano-
 nicius, sed ratione antiquitatis sive prioris
 assumptionis ad Canonicius. Vid. etiam
Gonz. ad regulam. 8. Canc. Gl. 5. §. 9. à
num. 102. Nav. conf. 8. de Major. & obed.
 ubi consuluit, non debere procuratorem
 Abbatis in synodo inter alios Abbates præ-
 sentes habere locum sui Principalis, sed po-
 steriorem, & ex Decio allegat exemplum
 Regis Galliæ, qui præposuit Ducem Sabau-
 diæ Legato Venetiarum.

Illud quoque hic adnotari potest, quod
 docet *Garc. d. cap. 5. sub. num. 38. & 61.*
 coadjutorem non posse pro Principali (sub-
 intellige, qui sit sanæ mentis) deservire, vel
 vocem dare in Capitulo sine ejus consensu,
 aut eo nolente. Item principalem sive coad-
 jutum non teneri deservire in divinis per co-
 adjutorem illis casibus, quibus aliàs propter
 infirmitatem aut legitimum impedimen-
 tum posset in absentia fructus lucrari, juxta
 tradita superius in *Tit. de Clericis non re-*
sidentibus. ne sit deterioris conditionis cum
 coadjutore, quam sine ipso, & ne coadju-
 toria,

toria, quæ datur in gratiam coadjuti, in eius odium retorqueatur, si fortassis ob negligentiam coadjutoris fructus amittere, vel saltem coadjutorem cum difficultate convenire deberet, *arg. c. quod ob gratiam. 61. de R. J. in 6.* sed quia coadjutor datur ad supplendum defectum & impedimentum principalis, ideò hæc res secundum prudens arbitrium temperanda videtur, & forsitan solum procedet, ubi infirmitas vel impedimentum principalis est incidens, secus verò ubi quali perpetuum, ut propterea coadjutor dari debuerit, & eâ etiam intentione, ut loco principalis deserviret, datus fuerit. Ante omnia autem inspiciendus erit tenor concessionis coadjutoria.

7. Præterea sciendum est, quòd DD. coadjutoriam aliam vocent *temporalem & revocabilem*, quia scilicet datur Prælo ob infirmitatem, senium aut certam causam impedito, quamdiu is vivit, vel impedimentum durat; aliam vero *perpetuam seu cum futura successione*, per quam coadjutori jus tribuitur mortuo coadjuto in ejus officium & beneficium succedendi. De his porò coadjutoriis *cum futura successione* statuitur in Con. Trid. *sess. 25. de Ref. c. 7.* ut nemini in quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis permittantur, tales enim concessionibus beneficii vacaturi nonnunquam periculosa sunt, propter votum captandæ mortis, & ab alio quam S. Pontifice dari nequeunt, ut inferius in Tit. *de Concess. præb.* dicemus. De ipsius quoque Summi Pontificis concessionibus *in d. cap. 7.* habetur, ut si quando Ecclesiæ Cathedralis aut Monasterij urgens necessitas aut evidens utilitas postulet Prælo dari Coadjutorem, is non alias *cum futura successione* detur, quàm hæc causa prius diligenter à Summo Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ jure & decreto Conc. Trid.

in Episcopis & Prælati requiruntur, super his factæ concessionibus lubreprentantur. Verùm quia Concilium supra Pontificem, nec valet ei legem ferre, à quâ de plenitudine potestatis recedere non possit, cum in omnibus Concilij Summi Pontificis auctoritas præse excipiat, vel excepta intelligatur, *c. significasti 4. de Elect. Trid. sess. Reform. cap. 21.* ideò solent Summi Pontifices non obstante supradicta Concilij constitutione, in gratiam magnorum quorum auctoritate plurimum munitur adutorias *cum futura successione* dædere, quamvis nec qualitates Episcopales vel Abbatiales, nec manifesta utilitas necessitas Ecclesiæ particularis concernant, nisi forsitan dicatur Ecclesiæ universalitytatem concernere, ut magni Prælo quorum auctoritate plurimum munitur test Ecclesiæ, beneficiis afficiantur, & eorum familiæ conserventur.

Sed quid dicendum, si eo tempore Coadjutoria *cum futura successione* tractatur à Summo Pontifice, Episcopus principalis coadjuvandus jam sit mortuus vel saltem moriatur, antequam literales adveniant, & coadjutor actu officij suscipiat, ane deficiente hoc casu coadjutoria saltem successio in beneficio habebit? Ratio dubitandi est, quòd successio in beneficio videatur dari propter coadjutoriam & administrationis membra, que cessante causâ cessare etiam debent. Nihilominus ex stylo Curiaæ Romanae receptum est, ut coadjutoria *cum futura successione* censeantur duæ diversæ, quarum unâ deficiente altera subsistat. Imò id ipsum solet in literis coadjutoria fieri, ut successio in beneficio locum debeat, quamvis Coadjutor datus cessante exercere per suam etiam negligentiâ

debeat in praxi, recentior stilius & usus Curia desuper consulendus erit.

Quod si Coadjutor perpetuus, seu cum futura successione non sit, aut Episcopus coadjuvandus ante datam coadjutoriam per mortem vel resignationem de beneficio & officio cesserit, expirat coadjutoria, & jurisdictione, ac administratio jure ordinario ad Capitulum devolvitur, neque enim Capitulum dabatur Coadjutor, neque jurisdictione Capitularis sede vacante in jure communi fundata per dationem Coadjutoris Episcopo facta adempta intelligitur, sicut nec alias res inter alios acta tertio nocere debet. *l. i. c. Res inter alios acta &c.* De hac materia Coadjutoriarum videri etiam poterit Barbosa *Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 10.*

debeat in praxi, recentior stilius & usus Curia desuper consulendus erit.

Quod si Coadjutor perpetuus, seu cum futura successione non sit, aut Episcopus coadjuvandus ante datam coadjutoriam per mortem vel resignationem de beneficio & officio cesserit, expirat coadjutoria, & jurisdictione, ac administratio jure ordinario ad Capitulum devolvitur, neque enim Capitulum dabatur Coadjutor, neque jurisdictione Capitularis sede vacante in jure communi fundata per dationem Coadjutoris Episcopo facta adempta intelligitur, sicut nec alias res inter alios acta tertio nocere debet. *l. i. c. Res inter alios acta &c.* De hac materia Coadjutoriarum videri etiam poterit Barbosa *Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 10.*

debeat in praxi, recentior stilius & usus Curia desuper consulendus erit.

Quod si Coadjutor perpetuus, seu cum futura successione non sit, aut Episcopus coadjuvandus ante datam coadjutoriam per mortem vel resignationem de beneficio & officio cesserit, expirat coadjutoria, & jurisdictione, ac administratio jure ordinario ad Capitulum devolvitur, neque enim Capitulum dabatur Coadjutor, neque jurisdictione Capitularis sede vacante in jure communi fundata per dationem Coadjutoris Episcopo facta adempta intelligitur, sicut nec alias res inter alios acta tertio nocere debet. *l. i. c. Res inter alios acta &c.* De hac materia Coadjutoriarum videri etiam poterit Barbosa *Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 10.*

debeat in praxi, recentior stilius & usus Curia desuper consulendus erit.

Quod si Coadjutor perpetuus, seu cum futura successione non sit, aut Episcopus coadjuvandus ante datam coadjutoriam per mortem vel resignationem de beneficio & officio cesserit, expirat coadjutoria, & jurisdictione, ac administratio jure ordinario ad Capitulum devolvitur, neque enim Capitulum dabatur Coadjutor, neque jurisdictione Capitularis sede vacante in jure communi fundata per dationem Coadjutoris Episcopo facta adempta intelligitur, sicut nec alias res inter alios acta tertio nocere debet. *l. i. c. Res inter alios acta &c.* De hac materia Coadjutoriarum videri etiam poterit Barbosa *Jur. Eccles. univ. lib. 3. cap. 10.*

ENGELIN DECRET. LIB. III.

TITULUS VII. De Institutionibus.

SUMMARIA.

1. Institutio quid?
2. Presentatus ante institutionem occupans beneficium perdit jus suum.
3. Institutio ad quem pertinet?
4. Institutio alia quoad titulum, alia quoad possessionem.
5. Investitura in beneficiis sicut in feudis usitata; & quosplex?
6. Investitura ad quem spectat, & qualiter fiat?
7. Institutio auctoritabilis est datio cure animarum, omnibus Presbyteris necessaria.
8. Regulares pro cura animarum an approbandi ab Episcopo?
9. L. Barbarius, De Offic. Prætoris, habet etiam locum in spiritualibus.

Quamvis Institutionis vocabulo aliquando omnis omnino concessio beneficii, seu susceptio ad Ecclesiam intelligatur. *arg. c. 1. & s. h. i. c. 1. de Reg. Jur. in d. proptie tamen loquendo, institutio est concessio beneficii ad presentationem patroni facta.* Unde opponitur collationi.

RIF ni,